

Darja Štirn

USTVARJANJE ANIMIRANEGA FILMA V VRTCU VODMAT

Vrtec Vodmat že več let uvaja različne umetniške prakse v izvedbeni kurikulum in k izvedbi vabi umetnike in kulturne institucije ter tako omogoča otrokom, da preko različnih jezikov in medijev umetnosti (risba, gib, pripoved, glasba, grafika, urbana umetnost, land art itn.) vstopajo v odnose s svetom in s samim seboj ter sporočajo o doživetem, videnem, slišanim in na novo konstruiranih spoznanjih. Teoretsko ozadje teh praks tvorita celoviti induktivni pristop k spodbujanju prosocialnega in moralnega razvoja ter koncept vzgoje preko umetniških doživetij kot oblike induktivne vzgojne prakse. ¹

V projektih načrtujemo vsebine in zagotavljamo pogoje za vzgojo preko umetniškega doživljanja z uporabo tehnik ekspresivnega izražanja in poslušanja drugih v navezavi na umetnost kot vsakodnevno komunikacijo. V enega takih projektov smo v letih 2014–2015 vključili tudi fotografijo kot orodje otrokovega izražanja, sporočanja, doživljanja in vrednotenja sveta, ki smo jo v letih 2015–2016 nadgradili še z ustvarjanjem animiranega filma v stop-motion animacijski tehniki. Cilj vsebine je bil spodbuditi doživljanje in ustvarjalnost otrok ter uporabiti film kot možnost pripovedovanja zgodbe, ki jo ustvarijo otroci.

Vse umetniške projekte v vrtcu izvajamo s pomočjo pedagoških metod, kot sta *načelo sinhronizacijske didaktike*, po katerem mora vzgojitelj najprej ponotranjiti vsebine in vrednote, za katere si bo prizadeval pri otrocih in *metoda petstopenjskega načrtovanja*, ki predstavlja modificirano obliko izkustvenega učenja. ²

¹ Glej: Kroflič, R., Štirn Koren, D., Štirn Janota, P., Jug, A. (ur.) (2010). *Kulturno žlahtenje najmlajših (Razvoj identitete v prostoru in času preko raznovrstnih umetniških dejavnosti)*. Ljubljana: Vrtec Vodmat.

Štirn Janota, P. (2015). Induktivni pristop na poti od prosocialnega k etičnemu ravnanju: študija primera. V *Sodobna pedagogika*, let. 66, št. 1, str. 64-86.

² Glej: Štirn Koren, D. (2010): Uvajanje umetniških praks v predšolsko vzgojo ali kako smo se (o)žlahtili. V *Kulturno žlahtenje najmlajših – Razvoj identitete otrok v prostoru in času preko raznovrstnih umetniških dejavnosti*, ur. Kroflič, R., Štirn Koren, D., Štirn Janota, P., Jug, A., str. 14-23. Vrtec Vodmat. Ljubljana. Štirn Janota P., Štirn Koren D., Markota J. (2014). Vzgoja preko umetniške izkušnje – kreativnica. V: Majerhold, K. in Sudec, K. (ur.). *Zbornik za spodbujanje demokratičnega emancipiranega dialoga med ponudniki kulturnih dobrin ter obiskovalci*, Ljubljana: Društvo ŠKUC, Galerija Škuc, str. 256-271.

Vzgojiteljice so se na delavnici s filmsko animatorko najprej seznanile s postopkom izdelave animiranega filma in s stop-motion animacijsko tehniko (od ideje prek zgodborisa in scenarija, izdelave likov in ozadij do animacije in na koncu glasbene in zvočne podlage). Vzgojiteljice so same ustvarile kratko animacijo, v nadaljevanju pa so skupaj s pedagoginjo pripravile načrt dela po petih korakih za animacijo, ki naj bi jo naredili otroci s pomočjo vseh vključenih odraslih.

Po fazi načrtovanja so vzgojiteljice v oddelkih začele z izvedbo projekta *Animirajmo*. V **prvem koraku**, katerega namen je odpiranje čutov za temo, so si otroci najprej še enkrat ogledali fotografije, ki so jih ustvarili v projektu Fotografija. V vrtec smo spet povabili fotografa, ki je z otroki posnel fotografije v stop-motion animacijski tehniki. Otroci so obiskali Kinodvor, kjer so si ogledali več animiranih filmov, obiskali so tudi Mednarodni festival animiranega filma Animateka in si ogledali kvalitetne animacije. Pogovarjali so se o različnih tehnikah animiranih filmov in njihovi izdelavi. Obiskali so tudi razstavo Miki Mustra in se preko tega seznanili z njegovo tehniko izdelave animiranega filma, risbo. Nadgradnja se je začela z oblikovanjem zgodbe v obliki stripa, ki so si jo izmislili otroci. Otroci so izdelali več stripov v risarski tehniki ali fotografiji. V **drugem koraku**, ki je osredotočen na pridobivanje znanja in veščin, povezanih z izbrano vsebino, so se otroci začeli spraševati, kaj je animacija in kako nastane. V vrtcu jih je obiskala filmska animatorka, ki dela animirane filme. Otrokom je pokazala nekaj svojih animiranih filmov, nato pa jim tudi predstavila, kako nariše film. V nadaljevanju so otroci izdelali nekaj optičnih igrač iz kartona in v kontekstu animacije izdelali še novoletne voščilnice, ki so predstavljale zgodbo v dveh kadrih. V **tretjem koraku**, ki se imenuje *dialoškost*, so otroci uporabili pridobljena znanja, izmenjali izkušnje, ideje. Cilj tega koraka je razvijanje odnosne ravni ter pozitivno pripoznanje različnih individualnih pogledov, stališč in doživljanja vsebine. Otrok preko dialoga z vrstniki, umetniki/mentorji in drugimi gosti v vzgojni skupini preverja ustreznost lastnih pogledov in ustvarja skupno vednost. Preko dialoga razvija lastne teorije, presega stereotipe, preoblikuje stališča in vrednote. Otroci so začeli iskati različne zgodbe, ki so si jih med seboj predstavljali in iskali različne načine animacije. Animacijo so ustvarjali s pomočjo svetlobnih efektov (senc) in fotografije. Svoje zgodbe so animirali s pomočjo lego kock, plastelina, v pesku so ustvarjali animacijo »puščava« (v pesek so risali figure, risbo so fotografirali, pogladili pesek, ustvarili novo risbo, fotografirali ...), izdelali so filmski trak, ki je predstavljal zgodbo, uporabili so tudi lutke, ki so jih premikali in jih fotografirali. S fotografom so ustvarjali animacije tako, da so fotografirali drug drugega, se gibali in pripravili animacijo, ki jo sestavlja več fotografij. V tej fazi so zelo uživali saj so podoživljali svoje

zgodbe in pokazali nemalo ustvarjalnosti pri izbiri medijev za animacijo le teh. **Četrty korak** zaznamuje ustvarjalnost. Otroci so svoja spoznanja in izkušnje izrazili v izbranem umetniškem mediju ter jih v taki obliki predstavili svojim vrstnikom in odraslim (vzgojiteljicam in staršem). Na nek način se je ta korak prepletel s tretjim korakom, še bolj do izraza pa je prišel v točki, ko je vsaka skupina otrok poiskala zgodbo skupine, ki je nastala iz zgodb vsakega posameznika. Le to želeli po principih ustvarjanja animiranega filma izraziti v stop motion animacijski tehniki. Otroci so izdelali zgodborise, ki so jih predstavili fotografu in filmski animatorki. Z njima so se pogovarjali o ozadjih, lutkah, ki bi jih izdelali za svojo zgodbo in poiskali so primeren prostor za snemanje filma. Začeli so z delom, glede na kadre, ki jih vsebuje njihova zgodba so se razdelili v skupine. Vsaka skupina je izdelala ozadje in lutke. Pri tem delu so bili zelo motivirani. Lutke so najprej narisali, potem so izrezali posamezne dele kot so roke in noge. Lutko so sešili, da se je lahko gibala. Lutkam so tudi spreminjali obraze glede na razpoloženja, ki so pri likih pojavljala v animaciji. Ko so pripravili vse potrebno, se je zaričelo snemanje, ki so ga otroci z navdušenjem pričakovali. Po skupinah so prihajali k filmski animatorki in fotografu ter animirali svojo skupno zgodbo. Filmska animatorka jo je nato zmontirala. Za film so poiskali še naslov in zanj pripravili začetno in odjavno špico. Spet je sledilo snemanje z filmsko animatorko in s fotografom. Ko je bil film končan, so zanj začeli raziskovati še zvok. V vrtec povabili umetnike, tokrat glasbenike, ki so jim otroci najprej pokazali svoje animirane filme. Skupaj so raziskovali in ustvarjali zvoke za posamezne dele zgodbe. Filmska animatorka je animaciji dodala zvoke in nastal je pravi animirani film v sodelovanju otrok, vzgojiteljev in umetnikov. Njihova zgodba se je izrazila v animaciji z glasbo in zvoki. Otroci so razvijali občutljivost za razne zvoke in glasbo, se naučili interpretirati zvoke iz vsakdanjega življenja in jih vplesti v animirano zgodbo. Zelo pomemben element pri zvočno-glasbeni izkušnji je občutek za čas, ki so ga otroci razvili s tem, da so izvajali zvoke za določen kader. Nebesedno umetnost so združili z besedno in vizualno, razvili občutek za prostorsko orientacijo ter poglobili miselno osredotočenost.

Sledil bo zadnji, **peti korak**, družbeni angažma, ko otroci predstavijo vsebino izven vrta, z namenom, da se v širšem družbenem okolju 'sliši njihov glas'. V tem koraku poskušamo dejavnosti izpeljati izven vzgojno-izobraževalne institucije, če je le možno v instituciji, ki prezentira zvrst umetnosti, v kateri so se otroci izražali. V tem primeru bomo naše filme predstavili širši javnosti v Slovenski kinoteki in jih prijaviili na razne otroške festivale animiranega filma.

Otroci so ob ustvarjanju animiranega filma zelo uživali, veliko so se naučili o ustvarjanju filma, podoživaljali različne izkušnje preko zgodb in bili zelo ustvarjalni pri iskanju načinov za poustvarjanje zgodbe v kombinaciji različnih umetniških medijev. Vsekakor bomo s podobnimi temami v vrtcu še nadaljevali.

Sodelavci pri projektu so bili:

Vodji projekta: Darja Štirn (Vrtec Vodmat) in Nataša Serec (KUD Mreža)

Strokovni delavci v vrtcu: Jana Pevec, Suzana Teichmeister, Tatjana Korotaj, Petra Faris, Romana Kolbezen in Petra Sedej

Umetniki: Anka Hočevar (ilustratorka, filmska animatorica), Tadej Bernik (fotograf), Tomaž Grom (glasbenik), Samo Kutin (glasbenik), Andrej Fon (glasbenik), Jure Havliček (glasbenik)

Članek objavljen v:

Štirn D. (2016). Ustvarjanje animiranega filma v Vrtcu Vodmat. V Animirajmo. Animirani film v vrtcu in šoli, ur. Pirc, V., Bucik, N., Požar Matijašič, N., Stergel, J., str. 80. ZRSS, Ljubljana.

www.zrss.si/zalozba/digitalna-bralnica/podrobno?publikacija=127